

یک دهه آموزش و پژوهش در

طب ایرانی

استادان، چالش‌ها و افق‌های پیش رو

مؤلفان:

آرمان زرگر

محمدحسین آیتی

محمد مهدی مجاهدیان

www.ketab.ir

سرشناسه	: زرگران، آرمان، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: یک دهه آموزش و پژوهش در طب ایرانی: دستاوردها، چالش‌ها و افق‌های پیش رو/مؤلفین آرمان زرگران، محمدحسین آیتی، محمد مهدی مجاهدیان.
مشخصات نشر	: تهران: ایران‌یان طب، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۲ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: 978-622-6175-11-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: پزشکی سنتی — ایران
موضوع	: Traditional medicine-- Iran
موضوع	: پزشکی سنتی — تحقیق
موضوع	: Traditional medicine -- Research
شناسه افزود	: آیتی، محمدحسین، ۱۳۵۴ -
شناسه افزوده	: باهران، محمد مهدی، ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	: ۲۷۸، ۱۳۹۷، ۸۱۴/ز
رده بندی دیویی	: ۵۵/۶۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۰۰۶۱۶

یک دهه آموزش و پژوهش در طب ایرانی: دستاوردها، چالش‌ها و افق‌های پیش رو

مؤلفین: آرمان زرگران، محمدحسین آیتی، محمد مهدی مجاهدیان

ناشر: ایران‌یان طب

نوبت چاپ: اول/۱۳۹۸

بها: ۴۰۰۰ تومان

شمارگان: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۷۵-۱۱-۱

تلفن: ۰۲۱۸۸۹۹۶۳۵۷-۶۶۴۸۹۴۱۰

www.iranianteb.com

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول مقدمه و اهمیت طب سنتی	۱۵
۱-۱- روند رو به رشد اقبال جامعه به طب سنتی	۱۶
۱-۲- طب سنتی: فرصت‌ها و تهدیدها برای سیاست‌گذاری سلامت	۱۷
۱-۳- اسناد بالادستی و ساختارهای بین‌المللی	۱۸
۱-۳-۱- دیدگاه سازمان بهداشت جهانی در خصوص طب سنتی و مکمل	۱۸
۱-۳-۲- سازمان جهانی مالکیت فکری	۱۹
۱-۳-۳- کمیون سیاست‌گذاری طب مکمل و تلفیقی کاخ سفید	۲۰
۱-۳-۴- مرکز ملی طب مکمل و تلفیقی	۲۲
۱-۴- طب ایرانی	۲۳
۱-۴-۱- اسناد بالادستی طب سنتی در ایران	۲۵
۱-۴-۲- ساختارهای سیاست‌گذاری و علمی در حوزه طب سنتی	۲۹
۱-۴-۳- رشته‌های مرتبط با طب سنتی در ایران	۳۱
۱-۴-۴- فرصت‌ها و تهدیدها	۳۱
۵- موضوع گزارش	۳۲
فصل دوم جایگاه پژوهش در طب سنتی	۳۳
۱-۱- جایگاه پژوهش در طب سنتی از منظر اسناد بین‌المللی	۳۴
۱-۲- جایگاه پژوهش در طب سنتی در ایران	۳۴
۱-۲-۱- علم سنجی در ایران	۳۴
۱-۲-۲- پژوهش در طب سنتی از منظر اسناد بالادستی کشور	۳۵
۱-۲-۳- فرصت‌ها و حوزه‌های پژوهش در طب ایرانی	۳۶
۱-۳- ساختارهای علمی پژوهش در حوزه طب سنتی	۴۰
۱-۳-۱- گروه‌های آموزشی	۴۰
۱-۳-۲- مراکز تحقیقاتی	۴۰
۱-۴- نشر علم در طب ایرانی	۴۳
۱-۴-۱- طب مکمل و تلفیقی به عنوان شاخه‌ای از علوم از منظر پایگاه استنادی ISI Web of Knowledge	۴۳
۱-۴-۲- مجلات علمی طب سنتی در ایران	۴۴

۴۶	۲-۴-۳- واژگان معادل طب سنتی ایران در ادبیات انگلیسی برای ارجاع.....
۵۰	۲-۴-۴- گزارش سامانه علم سنجی اعضای هیئت علمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۵۴	۲-۴-۵- نشر علم در حوزه طب سنتی در قالب چاپ مقالات در مجلات نمایه شده در پایگاه استنادی PubMed.....
۵۶	۲-۴-۶- وضعیت نشر علم در حوزه طب سنتی ایران بر اساس پایگاه استنادی Scopus.....
۶۹	۲-۴-۷- وضعیت نشر علم در حوزه طب سنتی ایران بر اساس پایگاه استنادی ISI Web of Knowledge.....
۷۵	۲-۴-۸- نگاه مبنی بر شواهد در پژوهش های چاپ شده طب ایرانی
۷۶	۲-۵-۱- اختراعات.....
۷۷	۲-۶-۱- وضعیت حمایت های مالی از پژوهش های طب سنتی در کشور.....
۷۸	۲-۷-۱- اخلاق در مطالعه طب سنتی
۷۸	۲-۸-۱- چالش ها.....
۸۰	۲-۹-۱- افق های پیش رو.....
۸۱	۲-۹-۱- افق های کلان کشوری.....
۸۳	فصل سوم جایگاه آموزش در طب سنتی.....
۸۴	۳-۱- اهمیت آموزش طب و داروسازی و تاریخ پزشکی
۸۵	۳-۲- نگاه جهانی به آموزش طب سنتی در سطوح مختلف.....
۹۰	۳-۳- وضعیت ایران.....
۹۰	۳-۳-۱- آموزش طب سنتی از منظر اسناد بالادستی.....
۹۳	۳-۳-۲- آموزش تخصصی.....
۹۴	۳-۳-۳- مراکز آموزشی.....
۹۹	۳-۳-۴- امکانات آموزشی موجود.....
۹۹	۳-۳-۵- فارغ التحصیلان، اساتید و دانشجویان.....
۹۹	۳-۳-۶- تسهیلات قانونی.....
۱۰۰	۳-۳-۷- آموزش در مقاطع مختلف رشته های علوم پزشکی.....
۱۰۰	۳-۳-۸- آموزش کادر درمان و آموزش عمومی.....
۱۰۱	۳-۴-۱- چالش های موجود در کشور.....
۱۰۱	۳-۴-۱- تربیت دانشجوی تخصصی.....
۱۰۱	۳-۴-۲- امکانات مورد نیاز.....

۳-۴-۳-.....درسنامه ۱۰۳

۳-۴-۴-.....آموزش کادر درمانی ۱۰۳

۳-۴-۵-.....آموزش های غیر قانونی در سطح جامعه ۱۰۳

۳-۵-.....افق های آینده ۱۰۴

پیوست ها ۱۰۷

فهرست منابع و وب سایت های مورد استفاده: ۱۰۸

www.ketab.ir

باسمه تعالی

طب ایرانی، میراث گرانقدر هزاران دانشمند و حکیم برجسته کشور ایران است. سرزمینی که تاریخی به بلندای هزاران سال دارد و در دوران تمدن اسلامی، آوازه دانش و تبحر طبیبانش به اوج رسید. آثار اندیشمندان به نام این مکتب طبی از جمله ابوعلی سینا، محمد بن زکریای رازی، سیداسماعیل جرجانی و ... قرن‌ها راهنمای دانش‌پژوهان دانشگاه‌های طب شرق و غرب بوده است. متأسفانه این گنجینه علمی ارزشمند که به دریایی پر گوهر و نایده می‌ماند، به دلیل بی‌مهری برخی و خودباختگی گروهی از گذشتگان، مدتی به فراموشی سپرده شد.

حوزه طب ایرانی از جمله موضوعات مهم حوزه سلامت به شمار می‌رود که از دیرباز مورد توجه قرار داشته و در سال‌های اخیر نیز با اقبال عمومی مردم روبرو بوده و روند رو به گسترشی را تجربه کرده است، اما با این وجود، به دلیل سوء استفاده برخی سودجویان، علیرغم تلاش‌های وزارت بهداشت، توانسته است تا کنون متناسب با محتوای ارزشمند این طب، به جایگاه واقعی خود دست نیابد.

همچنین رفتارهای شبکه‌ای که شامل ترویج و تبلیغ بکارگیری روش‌های نامتعارف و اثبات نشده برخی از مدعیان دروغین این طب با عناوین جعلی است، زمینه بر طرفداران و مصرف کنندگان آن افزوده است. این امر تا بدانجا پیش رفته که این مدعیان، با سودجویی از عنوان طبیعی و غیرمضر بودن داروها برای سلامتی بدن، به قیمت آسیب‌ها و عوارض جدی برای بیماران، توانسته اند سودهای هنگفتی را به دست آورند. با توجه به اینکه چالش‌های به وجود آمده در این حیطه، واکنش‌های مثبت و منفی را در سطح جامعه و نیز از سوی نهادها و حتی مرجعیت دینی در پی داشته است، لذا سازماندهی و

ساختارمند کردن حوزه طب ایرانی و احیای آن به شیوه متعارف و صحیح به عنوان ضرورتی انکارناپذیر درآمده است.

از سوی دیگر علیرغم اینکه بنظر می‌رسد لازم است وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی متولی کلیه خدمات سلامتی، من جمله طب سنتی باشد؛ در کشور عزیزمان شاهد تنوع و تعدد مراکز متولی و تاثیرگذار در این حوزه هستیم.

مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری در راستای ماموریت‌های محوله، خصوصا در شرایط اقتصاد مقاومتی، و نیاز کشور به تولید ثروت دانش بنیان و ایجاد اشتغال، اقدام به شناسایی حوزه‌های دانشی با ظرفیت و توان بالایی بومی نموده است، و در همین راستا به گیری از افراد خبره در حوزه طب و داروسازی سنتی، خصوصا با نگاه فناورهای نوین، انتقال تکنولوژیهای مرتبط از کشورهای پیشرو در زمینه محصولات طبیعی؛ اقدام به تشکیل کارگروه طب سنتی، ذیل گروه سلامت در معاونت زیستی نموده است.

در گام اول و پس از مشورت با طیف وسیعی از صاحب نظران بر آن شدیم تا دستاوردهای یک دهه فعالیت بخشهای مختلف کشور در توسعه و ساماندهی طب سنتی را مطالعه نموده و ضمن احصاء چالشها؛ افقهای پیش رو را برای سرعت بخشیدن به ارتقاء و توسعه خدمات طب سنتی ترسیم نماییم.

امید است تا در آینده نزدیک شاهد قرارگیری طب سنتی کشور عزیزمان در جایگاهی شایسته، چه در نظام خدمات بهداشت و درمان کشور، و چه در عرصه‌های بین المللی باشیم.

گروه سلامت

معاونت زیستی

مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت

ریاست جمهوری